

DEİK EU TALKS: Avrupa Yeşil Mutabakatı: Fırsatlar & Riskler

24 Şubat 2021, 10.30

Ticaret Bakan Yardımcımız Sn. Gonca Yılmaz Batur,

Avrupa Birliği Daimi Temsilcisi Büyükelçimiz M. Kemal Bozay,

E. Büyükelçi Sn. Stefano Manservisi,

Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Koord. Bşk. Zeynep Bodur Okyay,

Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sevil Acar Aytekin,

Değerli Katılımcılar,

Öncelikle salgını hala yaşadığımız bu süreçte sağlıklı günler diliyor, sizleri şahsım ve DEİK adına saygıyla selamlıyorum.

Bugünkü EU Talks programımızda, gündelik hayatımızı ve iş dünyamızı önemli ölçüde etkileyecek olan Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı konuşacağız.

Ticaret Bakanlığımızın üzerinde çalıştığı ve ülkemizin Avrupa Yeşil Mutabakat'ına (European Green Deal) uyumlanmasında önemli bir adım

olarak gördüğümüz Eylem Planı çerçevesinde Kurulumuzun da görüşlerini paylaştığını belirtmek isterim.

İzninizle detaya girmeden Mutabakat hakkında DEİK çalışmalarımızı kısaca aktarayım.

Avrupa Birliği tarafından 2019 yılının Aralık ayında açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı, yalnızca üye ülkeleri değil; ülkemiz gibi AB ile yoğun ekonomik ve ticari ilişkileri olan ülkeleri de önemli oranda etkileyecektir. Bu kapsamda iklim değişikliği, sınırda karbon düzenlemesi ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında somut ve kararlı adımlar atılması konusunda sorumluluğun yalnızca devletlerde değil; özel sektör kuruluşlarında da olacağının bilinciyle DEİK olarak, **“Sanayi Sektörünün Karbonsuz Ekonomiye Geçiş Sürecinin Desteklenmesi Projesi”**ni başlatmamızın önemli olduğunu düşünüyorum. Bu çalışmamızın Türkiye'nin sanayi kuruluşlarının mutabakat kapsamındaki gelişmeleri yakından takip edip, bu konuda gerekli adımları atmaları konusunda yol gösterici olmasını hedefliyoruz.

Elbette çalışmalarda önemli bir konunun da, başta Ticaret Bakanlığımızla olmak üzere, kurumlarla koordinasyon olduğunu vurgulamak isterim.

Toplam ihracatımızın dönemler itibarıyla yaklaşık %50'sini gerçekleştirdiğimiz AB ile ticaret ilişkilerimizin, Yeşil Mutabakat düzenlemeleriyle birlikte sürdürülebilir üretim modelleri çerçevesinde ve karbon nötr hedefiyle güçlenerek devam etmesi, ülkemiz sanayisi için önemli riskleri olduğu kadar, eğer değerlendirilebilirse fırsatları da beraberinde getirebilir.

Bu çerçevede, mutabakatın dış ticaretimize getireceği yenilikçi düzenlemelerin sanayi kuruluşlarımızın iş yapış biçimleri üzerinde oluşturabileceği etkileri öngörebilmeleri ve alınabilecek tedbirleri değerlendirmeleri için, projemiz kapsamında öncelikle bir rapor ve kontrol listesi oluşturma aşamasındayız.

Bu kapsamda, proje sürecinde Kurucu Kuruluşlarımız ve paydaşlarımızla da görüşmeler gerçekleştirip karşılıklı görüş alışverişinde bulunmaya devam ediyoruz, desteklerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Bugünkü toplantı konumuz olan Yeşil Mutabakat, Paris İklim Anlaşması'ndan sonra Avrupa'nın en önemli girişimlerinden biridir. Mutabakat, küresel ısınmayı engellemek ve gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak için, iklim değişikliği ile mücadeleyi bir adım daha ileriye taşımayı planlıyor. Bu özelliğiyle de takdir edersiniz ki yalnızca Avrupa'yı değil tüm dünyayı ilgilendiren bir mesele.

Aslında bir anlamda, Avrupa Birliği "gelecek nesil" ticaretin kurallarını yeniden yazmaya başlıyor. AB'nin Ticaretten sorumlu Başkan Yardımcısı Dombrovskis geçtiğimiz hafta bu politikanın temel prensiplerini açıkladı. Artık ticarete sadece maddi unsurlar değil; sosyal, çevresel hatta temel insan hakları ile ilgili konular da belirleyici olacak.

Bu konulardan artık sadece devletler değil, şirket yönetim kurullarının da sorumlu olması, taşın altına eline koyması gerekecek. AB'nin şirketler hukuku alanında gerçekleştirmeyi planladığı reformla, bir hükümet nasıl ülkesindeki sosyal adaleti sağlamak, çevreyi korumak, temel insan hakları değerlerini yerleştirmek zorunda ise, bunun küçük ölçeklisini de şirketlerin yönetim kurulları kendi iş yerlerinde uygulamaktan sorumlu olacak.

Bu süreç, bir taraftan yeni bir ekonomi modeli, diğer taraftan ise bazı riskler içeriyor. Türkiye olarak, zaten AB'nin imzaladığı STA'larla ilgili kararlara dahil olamama, vize ve karayolu kotası gibi anlaşılmaz zorluklarla karşı karşıya iken, bir de AYM uygulamaları nedeniyle engellerle karşılaşırsak, iş dünyamızın rekabet gücünün zayıflaması kaçınılmaz olacaktır. Ancak, Avrupa ile ticaretimizde halihazırdaki konumumuzdan da faydalanarak, süreci uzun vadeli olarak değerlendirip gerekli aksiyonları alabilirsek, riskleri bertaraf edip rekabet gücümüzü koruyabilir ve hatta artırabiliriz. Hem hükümetimiz hem de iş dünyası olarak birlikte çalışıp, küresel gelişmelere paralel biçimde ortak hedefler ve ortak yöntemler belirlersek, bu süreçten daha avantajlı çıkacağımıza inanıyorum.

Bu sebeple, bahsettiğim çalışmalarımızla, firmalarımızı Yeşil Mutabakat hakkında detaylı bilgilendirmek, farkındalık oluşturmak, bu kapsama hazırlamak ve değişen koşullara hızlıca adapte etmek için çalışıyoruz. Ayrıca, "DEİK Yeşil İnisiyatifi" olarak değerlendirebileceğimiz bir yaklaşımla, Türk iş dünyasına "2050 yılında Sıfır Karbon" hedefi koymamızın, firmalarımızın motive olması için kritik bir adım olacağını düşünüyoruz. Bu, aslında iş yapış biçimlerimizde çok büyük bir paradigma değişikliği anlamı da taşıyor. Ancak artık bu gelişmelerden uzak kalmak, bunları benimsememek bize rekabet avantajı değil; tam tersi rakiplerimiz karşısında çok önemli dezavantaj getirecek. Bu vesile ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız tarafından geçtiğimiz hafta yayımlanan İklim Değişikliğiyle Mücadele Sonuç Bildirgesi'nin hayata geçirilmesi için de elimizden gelen desteği vereceğimizi buradan ilan ediyorum.

Ülke olarak, Çin, ABD, Birleşik Krallık ve AB gibi kendimize 2050 hedefi belirlemenin önemli olduğuna inanıyorum.

Öte yandan, AB gündeminde olan sınırda karbon düzenlemesinin Türkiye’de de Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)’nin uygulamaya alınmasıyla karşılık bulacağını umuyoruz. Bu bağlamda İklim Değişikliğiyle Mücadele Sonuç Bildirgesi’nde ETS’nin hayata geçirileceğinin de belirtilmiş olmasından memnuniyet duyuyoruz.

Bölgede başlayan dönüşümün mal ihracatımızı hangi ölçüde etkileyeceğine dair, iş dünyası ve akademik çevrelerde konuşulan birkaç senaryo altında, çalışmalar ve hesaplamalar yapıyoruz.

Buna göre, Avrupa Birliği’ndeki güncel karbon fiyatına göre vergilendirme uygulandığı senaryoda imalat sanayi sektörlerimizin doğrudan ve dolaylı olarak yaklaşık 1 milyar \$’a kadar vergilendirme ile karşılaşabileceği ilk veriler olarak karşımıza çıktı.

Bunun yanı sıra, sektörler karşılaştığı maliyetlerini pazar paylarını korumak adına fiyatlarına yansıtmadığı takdirde imalat sektörlerinin karlılıkları ciddi ölçüde aşılırken, bazılarında ise karşılaşılan vergi elde edilen karın da üzerine çıkabilir, yani zarar edilebilir.

İşte bu noktada, imalat sektörlerimizin uluslararası ticarete yeşil rekabetçiliğini ve dolayısıyla karşılaştığı maliyetleri fiyatlara yansıtabilme gücünü ölçebilmek için bir de sektörel “Yeşil İnovasyon” üzerine çalışmalar yapıyoruz.

Buradan elde ettiğimiz sonuçlar gayet ilginç: AB emisyon ticaret sisteminin odaklandığı; demir-çelik, çimento, kimya ve kağıt gibi enerji yoğun sektörlerde, dünyanın geri kalanına göre emisyon azaltıcı teknolojilerde daha fazla ilerideyiz. Bu da, ihracattaki başarılarımızın sürdürülebilirliği açısından olumlu bir sonuç.

Öte yandan, henüz ETS sektör kapsamına girmeyip, ileriki yıllarda Birliğin karbon hedefleri doğrultusunda karbon vergilendirmesine tabi olabilecek diğer sektörlerin yeşil inovasyon skorlarının dünya ortalamasının gerisinde kaldığını görüyoruz.

Bu da ülkemizin karşılaşılabileceği risklere örnek olarak gösterilebilir.

Elbette tüm bunlar ilk çalışmaların sonuçları ve daha üzerinde hep birlikte çok çalışmamız gerekeceği açık.

Ancak sözün özü, en büyük ticaret ortağımız AB, ticaret oyununun kurallarını yeniden yazıyor. Önlem alınmazsa büyük risk, maliyet optimizasyonu yapılmadan atılacak erken adımlar rekabette gereksiz erken maliyet oluşturabilecekken, doğru adımlarla sürecin kazananlarından olmak ana hedefimiz.

Bu kadar “yeşil”den bahsetmişken, sözlerimi Şair ve Yazarımız Cahit Sıtkı Tarancı'nın bir sözüyle sonlandırmak istiyorum. Şairimiz, “**Memleket isterim, gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun; kuşların çiçeklerin diyarı olsun.**” diyor. Çabamız insanı ve doğayı ortak paydada buluşturarak dünyamızı koruyarak gelecek nesillere en iyi şekilde bırakmak...

Bu duygularla, katılan herkese teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Nail OLPAK

DEİK Başkanı